

Επώνυμο: Μότσιου

Όνομα: Βασιλική

Σχολείο: ΠΠΓΗ

Δειγματική Διδασκαλία στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας της Α΄
Γυμνασίου
στις 27 Ιανουαρίου 2015.

**Διδασκαλία Γραμματικής με πρακτικές ανίχνευσης και θεμελίωσης της γνώσης.
[ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: «Άνατροφή τῶν νεανιῶν παρὰ Πέρσαις», Ενότητα 6 από
το αναγνωστικό του Ζούκη]**

Το μάθημα διδάσκεται στο πλαίσιο του νέου ΠΣ (πilotικού), που ακολουθείται στο ΠΠΓΗ αλλά η εφαρμοζόμενη μέθοδός του μπορεί να αξιοποιηθεί στο πνεύμα του ισχύοντος ΔΕΠΠΣ.

Η διδασκαλία της α΄ κλίσης βασίζεται στην ταξινόμηση των λέξεων με βάση τον τονισμό (ώστε να εξασφαλισθεί και η ορθογραφία), στη σπουδαιότητα των καταλήξεων και μάλιστα της γενικής, στην αφομοίωση των κανόνων. Κρηπίδα της διδασκαλίας το εγχειρίδιο Γραμματικής, διότι προσφέρει ποικιλία τύπων και διατυπώνει κανόνες. Η διδασκαλία υιοθετεί ως μαθησιακή αρχή την εξοικείωση των μαθητών με το βιβλίο της Γραμματικής των Αρχαίων Ελληνικών, ώστε να ανατρέχουν σε αυτό ως «βιβλίο αναφοράς» και σταδιακά να μπορούν εύκολα και γρήγορα να εντοπίσουν σε αυτό τις απαντήσεις στις απορίες τους και να ανακαλούν ό,τι τους διαφεύγει. Είναι σημαντικό ο διδάσκων να καθοδηγήσει τους μαθητές να βλέπουν το εγχειρίδιο της Γραμματικής όχι ως «τυπικό» ή «περιττό» βιβλίο, αλλά ως πολύτιμο και εύχρηστο εργαλείο, ως οδηγό για την κατάκτηση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, ως κλειδί για να συνδέουν τα όμοια και να διαστέλλουν τα ανόμοια, να κατατάσσουν τα φαινόμενα σε γένη και είδη, να γενικεύουν και να εξειδικεύουν. Η Σχολική Σύμβουλος των Φιλολόγων, κ. Λιάνα Καλοκύρη υποστηρίζει αυτή τη θέση και συνιστά θερμά να χρησιμοποιούν οι Φιλολόγοι ως βιβλίο αναφοράς τη Γραμματική και να συνηθίζουν τους μαθητές στη χρήση της.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

«Ανατροφή τῶν νεανιῶν παρὰ Πέρσαις» Ενότητα 6 από το αναγνωστικό του Ζούκη

[Χαιρετισμός προς μαθητές και επισκέπτες καθηγητές. Παροτρύνουμε τους μαθητές να μοιραστούν τις ανακαλύψεις τους στα Αρχαία με τους επισκέπτες χωρίς να ενοχλούνται από την παρουσία τους.]

1. Οι μαθητές δίνουν περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου που διδάχθηκαν ερμηνευτικά και λεξιλογικά στο προηγούμενο μάθημα (5')
2. Ανάγνωση κειμένου από μαθητή
3. Η καθηγήτρια ανακοινώνει αρχικά τον γενικό στόχο του σημερινού μαθήματος, δηλ. τη διδασκαλία της α' κλίσης και ποια ουσιαστικά αυτή περιλαμβάνει και ζητεί από τους μαθητές να υπενθυμίσουν τι περιλαμβάνει η β' κλίση των ουσιαστικών ώστε να γίνει αισθητή η απουσία των ουδετέρων στην πρώτη. –σύγκριση α' και β' κλίσης (ποικιλομορφία, έλλειψη)
4. Ζητείται από τους μαθητές να συγκεντρώσουν γραπτά στο τετράδιο όλα τα ουσιαστικά που δεν φαίνονται με βάση τις καταλήξεις να ανήκουν στη β' κλίση. Το κείμενο προσφέρει τύπους από όλες τις κατηγορίες. Οι μαθητές προβαίνουν **στην αναγνώριση των τύπων**. Οι τύποι γράφονται στον πίνακα από τη διδάσκουσα. Γράφονται οι καταλήξεις -ας, ης -α, -η Συγκεντρώνονται οι τύποι του νεανίας χωριστά από τους άλλους και ερευνάται η διαφορά του *διαίτη* από το *φιλία, συνηθείαις, άχαριστίαν* ως προς τον χαρακτήρα. *Επιλέγεται ειδικότερα ο στόχος, δηλ. η διδασκαλία των αρσενικών σε ᾱς και των θηλυκών σε α . (7')*
5. **Εστιάζουμε στα αρσενικά και συγκεκριμένα στο νεανίας (ἴ).** Κάποιες πτώσεις του πληθυντικού έχουν ήδη βρεθεί στο κείμενο. Ζητούμε από τους μαθητές να βρουν το θέμα της λέξης. Πώς θα έκλιναν την λέξη στα νέα ελληνικά; Αναθέτουμε σε 2 μαθητές να απαντήσουν για να τονισθούν οι νεοελληνικές καταλήξεις. Γράφουμε εν συνεχεία τις καταλήξεις της α.ε στον ασπροπίνακα. Ζητούμε από την τάξη να παρατηρήσει στη γραμματική τον τονισμό αρσενικών θηλυκών στην γενική πληθυντικού. Συμπεραίνουν ότι χωρίς εξαίρεση περισπώνται στη λήγουσα. Διατυπώνουν κανόνα σχετικό με αυτό. Διαβάζουμε τον κανόνα 88.3 ο οποίος περιλαμβάνει και την εξαίρεση.

Έπειτα κάποιος κλίνει προφορικά την λέξη νεανίας. Σχολιάζονται η γενική ενικού και ον. Πληθυντικού.(5')

Γραμματική

A. Κατόπιν ανοίγουν όλοι οι μαθητές τη γραμματική τους στη σελίδα 47, όπου διαπιστώνουμε ότι οι καταλήξεις αρσενικών και θηλυκών είναι κοινές. Διατυπώνουν μόνοι τους τον αντίστοιχο κανόνα (κανόνας 88. 1) και κατόπιν τον διαβάζουν επιβεβαιώνοντας το συμπέρασμά τους.

B. Στη σελ. 49 ένας μαθητής διαβάζει τη στήλη των αρσενικών σε -ας.

Πώς ονομάζονται τα αρσενικά αυτά με βάση τον τονισμό;

Τους καθοδηγούμε ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι όλα είναι παροξύτονα σε αντίθεση με την ποικιλομορφία των δευτερόκλιτων αρσενικών. Τους ζητούμε να εξηγήσουν γιατί δεν υπάρχουν προπαροξύτονα λαμβάνοντας υπόψη την επικεφαλίδα της **στήλης α) σε - ᾶς**. Παρεμπιπτόντως αναφέρουμε και τον κανόνα 88.2 περί μακρότητας της κατάληξης -ας. Ζητούμε από μαθητές να ξαναδιαβάσουν τη στήλη προσθέτοντας την γενική ενικού και την ονομαστική πληθυντικού (όπου επιτρέπεται). Η άσκηση αυτή ζητείται και ως κατ'οίκον εργασία. Ένας μαθητής γράφει στον πίνακα υποδειγματικά *τοῦ κοχλίου, οἱ κοχλῖαι*. Σχολιάζεται το γιώτα εν παρενθέσει (ι) και η βραχύτητα του -αι στο τέλος της λέξης. (8')

6. Κλίση Θηλυκών σε -α

Καταπιανόμαστε με τους τύπους του κειμένου: *φιλία, ἀχαριστία, συνήθεια, ἀδικία*. Οι μαθητές βαπτίζουν τις λέξεις με βάση τον τονισμό.

Επανέρχονται στην Γραμματική σελ. 46, όπου δηλώνουν σύμφωνα με ποια πρότυπη λέξη κλίνεται η καθεμία.

Στη σελίδα 49-50 εντοπίζουν στη στήλη των θηλυκών 6 οξύτονες, 5 παροξύτονες, 5 προπαροξύτονες και τις λέξεις με χαρακτήρα ρ. Τις γράφουν στο τετράδιο και γράφουν τη γενική τους. Ζητούμε από τους μαθητές να ανιχνεύσουν τη διαφορά της λέξης *δίαιτα* από λέξεις όπως *φιλία, ἀχαριστία, ἀδικία*. Αν χρειαστεί, τους υποδεικνύουμε να εντοπίσουν τη διαφορά στο θέμα. Στη σελίδα 46 εξετάζουν την κλίση των θηλυκών και των δύο κατηγοριών και εντοπίζουν τη διαφορά στη γενική και δοτική. Ζητούμε από τρεις μαθητές να διατυπώσουν κανόνα που να βασίζεται στις παραπάνω παρατηρήσεις. Μετά παραπέμπουμε τους μαθητές στη γραμματική και κάποιος διαβάζει τον κανόνα για το καθαρό και μη καθαρό α. (10')

Ασκήσεις μέσα στην τάξη. (7')

Ασκήσεις για το σπίτι.

Να κλιθούν και στους δύο αριθμούς *ἡ μαθήτρια, ἡ γενεά, ὁ κοχλίας*. Να μάθουν τους κανόνες.

Ρωτάμε τους μαθητές τι τους έκανε εντύπωση στην α' κλίση και αν βρήκαν το μάθημα ενδιαφέρον ή ωφέλιμο. Κάποιος μαθητής συλλέγει τις εργασίες των άλλων από το προηγούμενο μάθημα πριν χτυπήσει το κουδούνι.